

El Programa d'Actualització de Mestres (AME)

Irene Hardy de Gómez

Directora Programa AME

Introducció

Els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni

L'any 2000 es va realitzar una Cimera de Caps d'Estat a Nova York, en la qual 191 nacions van convindre a establir objectius i metes de desenvolupament amb terminis definits per a l'any 2015. (5) Alguns dels Objectius de Desenvolupament per al Mil·lenni (ODM) que es van establir van ser els següents:

- La universalització de l'educació primària.
- L'eliminació de la discriminació de gènere a tots els nivells d'educació.
- La reducció de la mortalitat infantil de nens menors de 5 anys en un 60%.
- La reducció en un 75% de la taxa de mortalitat materna.
- La reducció de la propagació de la sida.
- La reducció de la taxa de paludisme i altres malalties greus.
- La integració dels principis de desenvolupament sostenible en les polítiques i programes dels països i la reducció de la pèrdua de recursos ecològics.
- En col·laboració amb el sector privat, posar a disposició de tots els beneficis de les noves tecnologies de la informació i la comunicació. (TIC)

L'any 2003 es va celebrar en Ginebra la primera reunió de la Societat Mundial de la Informació de l'Organització de les Nacions Unides (ONU), l'objectiu principal de la qual era definir un pla d'acció per a promocionar l'ús de les TIC al servei dels ODM. (2)

Entre els punts més importants del Pla d'Acció establert per a superar la bretxa digital podem destacar:

- El desenvolupament d'estratègies per a iniciar un diàleg estructurat que involucri actors públics i privats importants, tenint en compte les necessitats nacionals i regionals.
- El desenvolupament de polítiques públiques per a suportar les inversions en les TIC.
- La integració de les TIC a l'educació i entrenament en TIC. Per això caldrà:
  - Proporcionar eines per a combatre l'analfabetisme en les TIC.
  - Desenvolupar projectes pilot per a demostrar l'impacte dels sistemes basats en TIC per a tots els nivells d'educació.
  - Capacitar a les comunitats locals, de forma especial a les rurals, els pobles indígenes i nòmades en l'ús de les TIC.
  - Promoure la producció de continguts locals per al benefici de tots.
  - Dissenyar programes d'entrenament en l'ús de la TIC per a professionals.
  - Promoure la cooperació internacional en el camp de la construcció de capacitats en TIC.
  - Promoure projectes pilot per a dissenyar noves formes de xarxes de treball basades en TIC entre països desenvolupats, en desenvolupament i amb economies en transició.

A la vegada, es va establir una Agenda de solidaritat digital, en la qual s'assenyala que és necessari:

- Establir condicions per a mobilitzar recursos humans, financers i tecnològics per a incloure tots els homes i dones en la societat de la informació. Les estratègies hauran de ser part integral dels plans de desenvolupament d'un país i hauran de tenir en compte les millors pràctiques i lliçons apreses de les experiències de programes per al desenvolupament, basades en l'ús de les TIC.
- L'actuació del sector governamental, organitzacions internacionals i del sector privat per a crear condicions que conduïxin a la mobilització efectiva de recursos per a finançar el desenvolupament.

L'educació primària i la capacitació docent a Amèrica Llatina

En el seu informe titulat *Closing the gap 'in' education and technology*, el Banc Mundial assenyala que el creixement econòmic resulta crucial per a reduir la pobresa a Amèrica Llatina i el Carib; però, per a millorar les perspectives de creixement de la regió, és indispensable augmentar la seva productivitat, i per a això els governs de la regió han d'adoptar mesures urgents que contraresten el dèficit en l'àrea de destreses i tecnologia.

A mitjan d'enguany, en l'esdeveniment patrocinat per l'ONU, la UNESCO i la CEPAL a Puerto Rico sobre el "Finançament i la gestió de l'educació a Amèrica Llatina i el Carib" (4), es va assenyalar novament que l'educació és el mitjà privilegiat per a assegurar la productivitat i l'equitat social. A més, van assenyalar que l'educació és el mig per a avançar a un major ritme en la societat de la informació i enriquir el diàleg entre subjectes de diferents cultures i visions del món. Així mateix, van destacar que és necessària la mobilització de recursos públics i privats nacionals i externs addicionals per a avançar cap el compliment de les metes d'educació.

La realitat és que Amèrica Llatina està en una situació de desavantatge significatiu en l'adopció, adaptació i creació de tecnologies destinades a augmentar la productivitat, a causa de les seves debilitats en l'àmbit d'èxits i matrícules educatives. Per això, es recomana que els països construeixin els seus nivells de destreses i tecnologia de baix cap amunt, d'una manera ràpida, seqüencial i coordinat. (1)

El Banc Mundial també assenyala que la majoria dels països mostren altes xifres d'inscripció en l'escola primària, però presenten un dèficit massiu en la inscripció en l'escola secundària, degut en part al resultat de les altes taxes de repetició i d'ingressos tardans a l'escola primària.

Una de les raons del fracàs de l'educació primària pública és la preparació deficient dels mestres. (1, 3, 6) Aquest fet es deu a que:

- L'educació que ells reben abans d'entrar als programes d'entrenament - tant la de primària com la de secundària- és generalment de baixa qualitat. Tenen fins a dos anys menys d'estudis que els mestres de Japó, Estats Units i Europa.
- Els entrenaments preservei són generalment curts, altament teòrics i sacrifiquen la pràctica real en el saló de classes, amb poc èmfasi en les tècniques apropiades per a estudiants desavantatjats.
- Molts programes són de baixa qualitat i no tenen rellevància o tenen un impacte mínim per millorar les eines dels docents.
- No s'han establert estàndards per als mestres i no s'avalua el seu "exercici".
- No reben el suport adequat per a la preparació de les classes, ni per al treball en equip.
- Els mestres novells estan poc entrenats per mestres més experimentats.
- No es construeixen grups coherents de mestres a les escoles i els bons mestres generalment reben pocs reconeixements dels administradors de les escoles o dels pares.
- No senten com a pròpies les reformes i tenen pocs incentius per a canviar les pràctiques en l'aula.
- Encara que posseeixen el coneixement de primera mà dels seus estudiants i els seus salons de classe, se'ls involucra poc en el disseny de reformes, però s'espera que les implementin. Per això, la participació dels mestres en les reformes generalment es limita a dissenyar projectes pedagògics en escoles, però no els involucren en el maneig i els plans de la mateixa.

Les recomanacions (3) per a enfortir la preparació dels mestres inclouen:

- Millorar els coneixements i eines pedagògiques dels mestres poc qualificats.

- Proporcionar-los coneixements especialitzats en àrees on es diagnostiquen deficiències.
- Capacitar-los en l'ús de les noves TIC com a suport a la seva activitat de docència i investigació.

El Programa d'Actualització de Mestres en Educació (AME)

El Programa d'Actualització de Mestres en Educació (AME) és una xarxa virtual internacional d'ensenyança/aprenentatge que utilitza les TIC (televisió satel·lital, per cable i Internet) per a promoure la capacitat dels mestres d'educació bàsica d'Amèrica Llatina amb la finalitat de millorar la qualitat de l'educació que ells imparteixen.

La coordinació del Programa la realitza la Fundació Cisneros a Veneçuela, la qual canalitza la inversió social del Grup d'Empreses Cisneros. Per això, proveeix els fons, realitza la planificació estratègica, proporciona el suport administratiu i assegura la transparència i governabilitat del programa. Però, a més, a través d'AME s'acobla una xarxa d'institucions públiques i privades que treballen juntes per a millorar la qualitat de l'educació a la regió. En aquest sentit:

- Quatre universitats a Amèrica Llatina i una a Espanya desenvolupen els cursos, avaluen als mestres i proporcionen la certificació.
- DIRECTV cedeix l'espai satel·lital i els equips per a les escoles que participen en el programa.
- Les escoles locals, els programes d'extensió d'universitats, empreses, fundacions privades i organismes públics proporcionen la infraestructura necessària (televisió, reproductor de VHS, computadores) i la connexió a Internet.
- Alguns ministeris d'educació i autoritats regionals convaliden les acreditacions donades per les universitats.

Pel setembre d'enguany, participaran en el Programa AME escoles d'Argentina (incloent una base militar de l'exèrcit argentí al Pol Sud), Colòmbia, Costa Rica, Equador, Panamà, Perú i Veneçuela, amb un total de 1500 mestres

Seguint les millors pràctiques d'educació a distància, AME ha desenvolupat un sistema d'ensenyament aprenentatge basat en TIC, que és actiu, constructivista i col·laboratiu.

Per mitjà de classes televisades, els mestres aprenen com ensenyar lectura i escriptura, matemàtiques, tecnologies d'informació, gerència i comunicació escolar, ètica, apreciació artística i musical, educació per a la pau, per a la salut i per a la preservació de l'ambient.

Els programes de televisió es dissenyen des de la didàctica i les teories de l'aprenentatge. Els continguts ajuden al perfeccionament del mestre, ja que pot observar altres models d'execució de l'ensenyament. També els ajuden a avaluar diverses estratègies i a contemplar noves relacions entre àrees específiques del currículum.

En el nostre lloc web (www.ame.cisneros.org), els mestres poden inscriure's, accedir a la informació dels cursos, participar en activitats en línia, comunicar-se de forma asincrònica amb AME, amb els instructors de les universitats i amb altres mestres, així com conèixer els resultats de les seves avaluacions. Els instructors de les universitats col·loquen a la web guies d'estudi, donen tutories als mestres, monitoren els seus progressos i avaluen els seus treballs.

Les estratègies d'ensenyaments i aprenentatges es realitzen a partir del material didàctic elaborat i presentat pels instructors de les universitats a les classes televisades i a la web. Després, en equips, els mestres realitzen activitats en equip, autoavaluacions, fòrums i un treball final. En aquest sentit:

- Les activitats consisteixen en exercicis curts.
- Les autoavaluacions són preguntes que responen els mestres després de llegir-se les guies d'estudi.
- Els fòrums són discussions obertes de caràcter formal, la finalitat dels quals és fomentar l'intercanvi d'opinions i informació sobre un tema, contrarestar punts de vista, que permetrà als mestres la defensa de les seves pròpies idees i l'exercici d'habilitats d'anàlisi i comunicació, així com suportar la construcció del coneixement a través de la negociació social.
- El treball final s'elabora basant-se en la solució d'un problema plantejat pels instructors universitaris.

3. Conclusions

En el transcurs dels últims anys, per iniciativa de l'ONU i les seves agències, així com d'altres institucions internacionals, s'ha sol·licitat al sector empresarial una col·laboració més activa en la construcció d'una societat global més productiva i equitativa. Algunes d'aquelles demandes es troben plasmades en el Pacte Mundial (3), en els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM) i en la Cimera Mundial de la Societat de la Informació.

- Recentment, el Banc Mundial ha assenyalat que les destreses tecnològiques són necessàries per a assegurar la productivitat, però que Amèrica Llatina està en una situació de desavantatge significatiu a causa de les seves debilitats en l'àmbit d'èxits i matrícules educatives. Part de les debilitats de l'educació primària pública es deu a la preparació deficient dels mestres.
- L'Organització Cisneros, a través de la Fundació Cisneros, ha respost a les crides internacionals i hi ha establert el Programa AME. Altres actors llatinoamericans també s'han unit als seus esforços.

Per això, podem dir que el Programa AME:

- Contribueix directament a la consecució d'algunes dels ODM, com posar a disposició d'un nombre més gran de persones els beneficis de les TIC (en especial comunitats indígenes i rurals).
- Contribueix indirectament a la consecució d'alguns ODM com:
  - La universalització de l'educació primària. A través de la millora dels coneixements i eines pedagògiques dels mestres poc qualificats i la capacitat en l'ús de les TIC com a suport a la seva activitat de docència i investigació.
  - L'apoderament de les dones (més del 80% dels mestres llatinoamericans són dones)
  - Les referides a salut i ambient. A través dels seus cursos de salut i ambient.
- A través de la seva xarxa internacional d'ensenyament/aprenentatge:
  - Genera experiències innovadores, replicables, facilitant l'autonomia pedagògica impulsada per la descentralització del sistema escolar.
  - Facilita la relació entre el sistema educatiu i les indústries que seran actors en els escenaris futurs de l'educació, com la indústria de les comunicacions, la indústria informàtica i la indústria de continguts.
  - Permet a actors públics i privats llatinoamericans mobilitzar recursos per a la superació de la bretxa digital.

Per a major informació visiti la nostra web www.ame.cisneros.org

4. Bibliografia.

1. De Ferranti D., Perry G.E.; Gill I., Guasch J.L., Maloney W.F. Sanchez Erm C., Schady N. (2003), *Closing the gap 'in' education and technology*. The World Bank, Washington, D.C.
2. Secretary General of de World Summit on the information society (2003), *Draft Pla of Action* . Document WSIS-03 /GENEVA/ DOC 5 – E.
3. *El Pacte Mundial*. <http://www.pactomundial.org/>
4. PREAL Task Vaig forçar on Education, Equity, and Economic Competitiveness *in the Americas* (2002), *Lagging Behind: A Report Card on Education 'in' Llatí Amèrica* . <http://www.iadialog.org/programs/policy/social/education/>

5. Machado A.L. (2004), *Finançament i gestió de l'educació a Amèrica Llatina i el Carib*. En *Seminari de la Gestió de l'Educació a Amèrica Llatina i el Carib: Anem per bon camí?*, CEPAL / UNESCO. Puerto Rico.
6. *Objectius de Desenvolupament de l'ONU per al Mil·lenni*,
<http://www.un.org/spanish/millenniumgoals/>
7. PREAL Task Vaig forçar on Education Reform in Central Amèrica (2000), *Tomorrow is Remolque Batega*, <http://www.iadialog.org/programs/policy/social/education/>